

II ПОГЛАВЉЕ

О пријему у Црној Гори. – О начину на који дочекују странце. – О тешкоћама око добијања уточишта. – О безбједности пошто се улазак у земљу одобр.

Стигли смо, управо, до оног стелена у историјском развоју на којем су се Црногорци налазили када сам се појавио у њиховој средини. Слиједићу свој пут како не бих ништа пропустио сумњи и неизвјесности. Мој читалац ће путовати заједно са мном, али ћу га поштедјети појединости које су сувишне за доношење судова.

Пошао сам из Котора 10. новембра 1810. у пратњи само једног војника 60. ловачког пука⁵. Прије него што сам кренуо на пут писао сам гувернадору да бих му најавио свој долазак и тражио оружану пратњу. Та мјера предострожности била је неопходна да би се отклониле неугодности и да бих путовао безбједно.

Када сам се приближио граници наишао сам на 24 наоружана човјека који су нас поздравили плотуном из мушкета.* Затим су ми пошли у сусрет, пришли са изразом поштовања и последије дубоких наклона, на знак заповједника одреда издвојило се једно дијете које је носило два бокала:

⁵ Овај војник ловачког пука, који ме је свуда пратио и који је умрио да се понаша и расуђује, по повратку у свој одред добио је надимак Црногорац. Надимак му је остао и када је, последије извјесног времена прешао у царску гарду и само по њему сам успио да га поново нађем.

* Мушкета – стара војничка пушка у XVI и XVII вијеку која се палила фитиљем (прим. прев.).

у једном је било бијело, а у другом црно вино. „Пићемо оно које ти изабереш” – рекло је. Изабрао сам бијело. И заиста, пили су само бијело вино којег су имали доста, као год и црног.

Гувернадуров брат, који је био у овој групи, изразио ми је дубоко поштовање. Када сам ступио на црногорско тле предао сам му своју сабљу да бих му показао колико га цијеним и изразио потпуно повјерење. „Ослањај се на ријеч једног ратничког народа” – рекао сам му; „док сам међу вама оружје ми није потребно; узећу га натраг када будем напуштао вашу земљу”.

Неко из одреда га је примио усхићено, притиснуо на груди и узбуђено ми рекао: „Сви ћемо изгинути прије тебе”.

Пошто се почасни одред подијелио у двије чете заповедник је стао уз мене и тако смо пошли према Врби. Ишли смо споро, не само зато што је терен био пун препрека, већ и стога што је све изазивало моје чуђење и привлачило ми пажњу. Величанствени видици, који су ме наводили на размишљање, окупирани су моју радозналост и чинили да често застајкујем.

Толографски опис

Ускоро сам се увјерио да Црна Гора није земља окружена планинама, како су то тврдили неки аутори и забиљежили у географским речницима неки издавачи. Напротив, то је земља литица, које се уздижу изнад свих других предјела који је окружују.

Једина планина која је упадљива, јер се чудесно издиже изнад читавог краја, је Вршањ или боље речено Седло. Тако је названа из два различита разлога: свакидашњи назив Седло због облика који има ако се посматра са неке удаљене тачке, нарочито из Херцег-Новог или са Оштрог, а који подсећа на седло; необична идеја, плод маште, погрешно примјењен; јер, ако се она таква чини гледана са једне одређене тачке, мијења облик посматрана са хиљаду других и самим се губи из перспективе.